

INTERVIU CU DOMNUL TADEUSZ DURCZOK, REPREZENTANTULUI ASOCIAȚIEI PENTRU COOPERARE REGIONALĂ¹ DIN POLONIA

Gheorghe Pascaru² și Mihaela Pitea³

Rezumat

Interviul a fost realizat cu domnul Tadeusz Durczok (T.D.) reprezentantul Asociației pentru Cooperare Regională din Polonia, în cadrul Conferinței Economia socială – model inovator pentru promovarea incluziunii active a persoanelor defavorizate, care a avut loc în perioada 12-14 octombrie, în București. Subiectele abordate în acest interviu au urmărit aspecte precum centrele de suport, finanțările din Fondul Social European, formele economiei sociale și recomandările domnului Tadeusz Durczok în ceea ce privește economia socială din România. Acesta a subliniat ideea că este important ca persoanele care lucrează în centrele de suport să aibă pregătire în domeniul economic și în management.

Cuvinte cheie: *centre de suport,
Fondul Social European, economia socială*

1. Care este opinia dumneavoastră despre economia socială din Polonia, care este modelul dumneavoastră, experiența dumneavoastră ca centru de resurse? Pentru noi este important să vedem care sunt recomandările dumneavoastră și ce putem învăța noi din experiența dumneavoastră?

T.D.: Nu există niciun model al economiei sociale în Polonia. Întrebarea era ce merge și ce anume nu merge? Vă pot spune mai întâi ce anume nu merge la noi în țară. Aceste centre au fost create de stat și Uniunea Administrativă prin

¹ Este o organizație non-guvernamentală al cărui scop este de a desfășura și promova cooperarea în dezvoltarea locală, incluziunea socială și schimbările științifice. Unul dintre domeniile principale ale organizației este de a sprijini al treilea sector, cu accent special pe economia socială.

² Sociolog, asistent proiect în cadrul Asociației Alternative Sociale, Str. Cuza Vodă, nr. 8A, gpascaru@alternativesociale.ro, 0733955116.

³ Sociolog, Centrul de Resurse în Economia Socială (CRES) în cadrul Asociației Alternative Sociale, Sos. Nicolina, nr. 24, mpitea@alternativesociale.ro, 0735.840.022.

organizațiile non-guvernamentale și sunt doar simple unelte de suport, nu foarte semnificative pentru domeniul social. Instituțiile precum Uniunea Administrativă și organizațiile non-guvernamentale nu au abilități în domeniul consultanței business, persoanele care lucrează nu au abilități de a face business în viața reală, de aceea acest suport nu este relevant. Partea bună, din perspectiva acestor consultanți, este că pot câștiga bani și instituțiile pot accesa fonduri, dar, impactul acestui suport este, din punctul meu de vedere, în 90% dintre cazuri, neimportant.

Referindu-ne la prezentarea de astăzi, ei au vorbit despre o mare platformă pe internet, au vorbit despre reglementările legale, despre cele mai bune practici, ce s-a realizat la nivel macro. Eu cred că nu este folositoare această platformă dacă ești la început de drum în domeniul economiei sociale sau faci parte dintr-o cooperativă. Nu te poate ajuta pentru că sunt multe informații pe o platformă web și mai mult de 90% din aceste informații nu îți sunt folositoare în activitatea ta de zi cu zi într-o întreprindere socială.

Probabil 90% dintre centrele din România sunt similare cu cele din Polonia, respectiv vorbesc despre ce au făcut, dar nu s-au concentrat pe adevăratele probleme ale întreprinderilor sociale, pe parte de activitate de economie socială de zi cu zi. Este o problemă reală, pentru că se cheltuie mulți bani inutil, pentru că bani sunt în aceste proiecte. În opinia mea, ajutorul acestor centre pentru întreprinderi sociale este minim.

Avem nevoie de câteva centre care să aibă consultanți cu experiență în domeniul afacerilor, cu multe cunoștințe în accesarea fondurilor, care au experiență în economie, management și care pot fi utili în afaceri. Dar noi trebuie să îi plătim. Este important să aibă experiență pe partea aceasta atipică de business care este economia socială. Acești oameni sunt rari. Sunt câțiva oameni cu experiență în accesarea fondurilor și cu pregătire în acest domeniu dar sunt greu de găsit.

Dacă doriți să dezvoltați un sistem în România trebuie să aveți, să spunem 50 de centre la care să angajați cel puțin doi consultanți, prin urmare este nevoie de 100 de persoane cu experiență în domeniul economiei sociale și cu studii în economie sau în management. Unde îi găsești? Aceasta este problema reală.

La noi, în Polonia, încercăm să schimbăm sistemul și să găsim o modalitate de a ne îndrepta mai mult spre clienți. Este nevoie să întrebi aceste întreprinderi sociale de ce anume au nevoie în realitate, nu doar să le oferi ceea ce poți. Mai întâi trebuie să îi întrebi ce probleme au. Ei au probleme în viața de zi cu zi pentru că nu sunt eligibili pentru bănci deci nu au capital. Unii au probleme financiare. Unii au probleme în vânzarea produselor, alții nu au această problemă pentru că produsele lor sunt interesante și au căutare pe piață, precum hrana sau altceva de acest gen. Când încerci să produci ceva atipic, de exemplu cadouri, ai probleme cu vânzarea lor și ai nevoie de sprijin din partea celor de la marketing, din partea experților care știu cum anume să vinzi asemenea produse. Aceste mici firme nu își permit plata acestor specialiști pentru că onorariul lor este ridicat.

2. Care sunt planurile de viitor în domeniul economiei sociale în Polonia?

T.D.: Avem o abordare de sus în jos care înseamnă că deciziile sunt luate la nivel înalt, la nivelul ministerelor fără a-i întreba pe cei din domeniul economiei sociale de ce anume au nevoie. Cei care decid au stabilit ce trebuie făcut și noi nu putem schimba mare lucru. În doi ani o să avem un sistem de suport birocratic atât regional cât și local. Este o mare probabilitate ca aceste centre de suport să nu aibă consultanți cu abilități în domeniu. Din punctul meu de vedere crearea acestui sistem nu este cea mai bună idee dar acesta oricum se va realiza.

Eu aș recomanda să mergem mai departe cu acest proces dar aș implica consultanți din domeniul afacerilor pentru a crea

oferte viabile pentru vânzarea serviciilor oferite de întreprinderile sociale sau de companiile sociale. Dacă aş putea lua eu deciziile, aş oferi finanţare doar pentru anumite centre care au contacte cu întreprinderile sociale şi care pot oferi orientare pe partea de business, care pot oferi suport pentru acestea.

Ar trebui să începem prin a-i întreba pe cei din domeniu de ce au nevoie în realitate. Pur şi simplu să îi întrebăm, apoi trebuie să ne gândim cum să manageriem situaţia, cum am putea organiza acest sistem de suport pentru a le oferi celor din domeniu ceea ce au nevoie.

3. În Polonia, ce organizaţii sunt implicate în asistenţă şi consiliere pentru întreprinderile sociale?

T.D.: Depinde cum definim centrele de suport. Dacă vorbim despre proiectele pentru centrele de suport din programul operaţional pe partea de capital uman din Polonia atunci avem în jur de 200 de astfel de centre. Vorbim de 200 de proiecte, de 200 de organizaţii care primesc bani europeni pentru asemenea scopuri. În realitate avem până în 20 de organizaţii care sunt cu adevărat interesate de a face treabă în acest domeniu, cu sau fără granturi. Unele dintre acestea au activităţi în domeniu din anii 1990 şi sunt foarte buni în ceea ce fac. Dar sunt foarte puţini.

Numărul instituţiilor ştiinţifice interesate de domeniul economiei sociale, de consultanţă şi traninguri este în creştere dar, din păcate, acest interes este legat de faptul că aşa pot obţine bani. Din acest motiv calitatea serviciilor oferite de ei este pus sub semnul întrebării.

Avem de asemenea consultanţi din domeniul business care sunt interesaţi de această arie din motive personale sau la fel, pentru că pot obţine bani.

Numărul Uniunilor Administraţiei din oraşe, a municipalităţilor care sunt interesate de a crea incubatoare pentru întreprinderile sociale sau centre de suport este în creştere pentru că pot obţine bani din Fondul Social European. Ca şi regulă, oamenii care lucrează în aceste centre create de stat sunt din

administrația publică sau din organizații non-guvernamentale și suportul oferit de ei este foarte modest și nu are nicio legătură cu afacerile sociale. Câteodată ei te pot ajuta, dar nu când te afli într-o situație delicată specifică activității de business. Ce fel de economie socială este și aceasta?

4. Fondul Social European a fost sau nu eficient în Polonia în domeniul economiei sociale?

T.D.: Pot spune că am valorificat acești bani, am valorificat fondurile europene dar, trebuie să recunosc că sunt trei sau patru centre în Polonia cu impact. Din păcate, o mare parte din acești bani au fost pierduți. Am valorificat fondurile europene dar centrele care există în Polonia nu sunt foarte serioase. Pe hârtie scrie că au primit bani, au făcut ce era de făcut și atât.

5. Descrieți pe scurt modelul centrelor de resurse în economia socială din Polonia.

T.D.: Noi avem în fiecare regiune a țării, ceea ce numim Centre Regionale pentru Politică Socială, care este parte din administrația publică. Unele dintre aceste centre sunt interesate de domeniile economiei sociale, ca în Cracovia. Sunt simple birouri. Când primesc câteva milioane de euro din Fondul Social European, pot angaja persoane și pot face achiziții publice în domeniul serviciilor. Am avut două oferte în Cracovia pentru a lucra pentru ei ca și consultanți pentru cooperativele sociale și i-am ajutat să-și dezvolte planul de afaceri și le-am oferit training în domeniul economiei sociale. În Cracovia a mers, dar nu este decât o situație atipică, pentru că aceste centre diferă de la o regiune la alta. Contează de asemenea cine este directorul acestor centre, dacă este interesat de a face sau nu ceva. În Cracovia directorul este o doamnă care este foarte interesată să facă multe lucruri dar în alte regiuni nu este la fel.

Aceste Centre Regionale pentru Politică Socială primesc bani europeni într-un mod sistematic. Acești bani sunt asigurați și centrele regionale stabilesc singure cum îi folosesc, ce vor

să facă cu ei, care le sunt prioritățile. Nu este o problemă pentru ei să obțină bani pentru economia socială. Noi, ca și asociație privată trebuie să aplicăm pentru bani și uneori îi primim, alteori nu. Pentru noi ar putea fi o problemă aceasta, de a obține fonduri.

6. Ce ne puteți spune despre Malopolska?

T.D.: Face parte din planul Primului Ministrului, a fost ideea lui de a promova economia socială în această regiune pentru că el este profesor la Universitatea de Economie din Cracovia și are multe legături cu oamenii din lumea politică. A fost ideea lui de a dezvolta acest pact pentru economia socială din Malopolska. La începutul acestui pact nu s-a făcut mare lucru dar, din anul 2010, lucrurile s-au schimbat datorită noului director al Centrului pentru Politică Socială din regiunea de centru a Poloniei. Au început să lucreze intensiv în acest domeniu și să revitalizeze acest pact. Pot spune că acum sunt un exemplu de bună practică de cooperare între sectoarele din Polonia. Mai avem încă două regiuni în care situația este similară și cooperarea dintre administrația de la nivel înalt și impactul regional al economiei sociale este un exemplu de bună practică pentru Polonia.

În Malopolska și în alte două regiuni avem în jur de 40 cooperative sociale. Noi avem 16 regiuni în Polonia iar Malopolska este una dintre cele mai bune.

7. Care este părerea dvs. despre economia socială din România?

T.D.: În România situația este ca în Polonia, dar definiția pe care voi o folosiți pentru economia socială, numind-o „vechea economie socială” este mai bună decât definiția noastră, pentru că este mai normală. Noi avem câteva mii de firme sociale precum fundațiile, cooperativele, asociațiile care vând ceva sau produc servicii iar suportul nostru este axat doar pe câteva sute dintre acestea, numite cooperative sociale. Acest lucru înseamnă că cea mai mare parte din ceea ce înseamnă

economie socială, nu are suport, nu are o structură pentru suport. Ei aplică pentru a obține bani pentru diferite activități pe care le au, dar noi ca și centru de suport pentru economia socială nu îi putem ajuta decât pe cei din cooperativele sociale.

În România situația este una mai bună decât la noi pentru că centrele de suport oferă sprijin pentru întreprinderile sociale și forma legală a acestora nu este așa de importantă. Nu există situația în care puteți ajuta doar fundațiile sau doar cooperativele. În Polonia noi ne axăm doar pe o mică parte din ceea ce înseamnă economia socială.

Am vizitat târgul de economie socială și am observat că unele produse sunt interesante, calitatea lor este acceptabilă și sunt de părere că poate fi considerat un bun început pentru dezvoltarea economiei sociale.